Uniwersytet Łódzki
Instytut Anglistyki
Zakład Pragmatyki,
Kierownik
prof. dr hab. Piotr Cap
ul. Pomorska 171/173
90-236 Łódź, Polska
Tel./Fax: #48 42 665 52 20

UNIWER ŁÓDZKI

University of Łódź
Institute of English
Department of
Pragmatics, Head
Prof. Piotr Cap, Ph.D.
ul. Pomorska 171/173
90-236 Łódź, Poland
Tel./Fax: #48 42 665 52 20

e-mail: piotr.cap@uni.lodz.pl
https://www.uni.lodz.pl/pracownicy/piotr-cap

Łódź, dn. 15 stycznia 2026 r.

Rada Naukowa Uniwersytetu Opolskiego

Collegium Maius

pl. Kopernika 11, 45-040 Opole

radanaukowa@uni.opole.pl

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym dr Magdaleny Szyszki

A. Ocena osiągnięcia naukowego zgłoszonego przez Habilitanta zgodnie z art. 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce

Jako „osiągnięcie naukowe" w rozumieniu w/w Ustawy wskazuje Habilitantka cykl powiązanych tematycznie publikacji, poświęcony roli psycho-społecznych czynników indywidualnych w produkcji wybranych aspektów mowy w języku obcym na wyższych poziomach zaawansowania językowego. Cykl ten składa się z 7 artykułów opublikowanych w renomowanych czasopismach naukowych z zakresu lingwistyki stosowanej i glottodydaktyki, takich jak *Applied Linguistics*

Review, International Review of Applied Linguistics in Language Teaching, czy też *Journal of Multilingual and Multicultural Development*. Część prac wchodzących w skład zgłoszonego osiągnięcia powstało we współautorstwie z innymi naukowcami. Biorąc pod uwagę naturę tematyczną i złożoność badawczą tych prac, powyższy fakt w żadnym stopniu nie umniejsza dorobku Habilitantki.

Badania opisane w publikacjach dr Magdaleny Szyszki mają charakter szeroko interdyscyplinarny i czerpią z takich dziedzin jak psycholingwistyka, glottodydaktyka, socjolingwistyka, a także, w nieco mniejszym stopniu, komunikologia, fonetyka i fonologia, lingwistyka kulturowa oraz pragmalingwistyka. Lista dziedzin, a także indywidualnych pojęć i szkół badawczych przywołanych w pracach Habilitantki jest imponująca, podobnie jak umiejętność syntezy poszczególnych wątków teoretycznych na rzecz opracowania metodologii studium własnego. Studium to stawia sobie za cel analizę wpływu, jaki czynniki i uwarunkowania natury psycho-społecznej (np. lęk językowy, tożsamość językowa) wywierają na rozmaite aspekty języka mówionego (płynność mowy, dokładność wymowy, itp.) u osób o wyższym poziomie kompetencji w posługiwaniu się językiem obcym (B2-C2 CEFR). Cel ten należy ocenić jako niezwykle ambitny, zważywszy fragmentaryczność dotychczasowych badań wpisujących się w powyższą tematykę. W swoich publikacjach, a także w autoreferacie, Habilitantka słusznie zauważa, że indywidualne uwarunkowania psycho-społeczne były obiektem dociekań zarówno w Polsce (prace Pawlaka, Mystkowskiej-Wiertelak, Piechurskiej-Kuciel), jak i na świecie (por. prace MacIntyre, Rubio i in.). Brakowało jednak dotąd opracowania kompleksowego, wykorzystującego spektrum różnych metodologii, biorącego pod lupę szeroką gamę czynników i obszarów ich wpływu. Takie właśnie nowatorskie podejście proponują prace dr Magdaleny Szyszki, co każe je wyróżnić już na etapie postawionych przez Autorkę celów.

Jakość realizacji tych celów dorównuje zresztą w pełni ambitnym zamierzeniom Habilitantki. Publikacje wykazane w ramach zgłoszonego osiągnięcia budują, krok po kroku, przy użyciu różnych lecz wzajemnie

komplementarnych metod, obraz kluczowych dla postawionego sobie zadania badawczego regularności, zależności i związków. Związki te zachodzą na wielu, nie zawsze oczywistych, polach: na przykład pomiędzy precyzją wymowy a poczuciem własnej wartości i satysfakcją z uczenia się, pomiędzy różnymi aspektami płynności wypowiadania się a odczuwanym poziomem lęku (językowego), czy też między stosunkiem do nauki wymowy a poczuciem tożsamości językowej. Rzuca się w oczy niezwykła spójność publikacji Habilitantki w odniesieniu do nadrzędnych zamierzeń badawczych – praktycznie każdy z 7 wskazanych artykułów kontrybuuje kolejny element, nadbudowując gromadzoną wiedzę. Jest to proces, który pozwala czytelnikowi niejako „towarzyszyć" Autorce w jej dociekaniach i stać się mimowolnym współadresatem Jej wyzwań.

Rozmach badawczy Habilitantki ujawnia się również w wymiarze teoretycznym i metodologicznym. Dr Magdalena Szyszka porusza się sprawnie wśród wielu teorii i modeli badawczych, m.in. takich jak Model Procesu Produkcji Mowy czy podejścia Tomasello do nabywania języka w drodze jego użycia, w obrębie lub na styku różnych, wcześniej wymienionych dziedzin. Operowanie na terenie interdyscyplinarnym naturalnie oznacza potrzebę apropriacji rozmaitych metod i technik analitycznych, co Habilitantce przychodzi w sposób niezwykle naturalny, pomimo różnorodności wykorzystywanych narzędzi (nagrania próbek mowy, transkrypty, materiały motywujące, kwestionariusze, skale badawcze, programy statystyczne, itp.).

Rezultaty badań Habilitantki opisane we wskazanym osiągnięciu naukowym są wielorakie i dokumentują nadmienione powyżej zależności na linii płynność mowy – lęk językowy, płynność mowy – gotowość komunikacyjna, wymowa i stosunek do jej poprawności – poziom etnocentryzmu i tożsamość językowa. W moim odczuciu, choć wszystkie badania Habilitantki należy ocenić bardzo wysoko, na szczególne wyróżnienie zasługują wnioski dotyczące relacji pomiędzy dokładnością wymowy w języku obcym (*L2 accentedness*) a poczuciem własnej wartości związanym z uczeniem

się języka obcego (*L2 self-esteem*) i tendencjami etnocentrycznymi. Kwestie dotyczące tej relacji omówione są zwłaszcza w artykułach zatytułowanych "L2 Accentedness and language self-esteem in foreign language learning" oraz "Exploring the link between the levels of ethnocentrism and accentedness of FL learners", opublikowanych w latach 2022 i 2024. Habilitantka przedstawia dowody na istnienie kilku bardzo ważnych korelacji, z których chciałbym przywołać dwie następujące. Mianowicie, im wyższy poziom etnocentryzmu u uczącego się, tym większy (zazwyczaj) stopień oddalenia jego wymowy od rodzimej wymowy języka docelowego. Co za tym idzie, im niższe poczucie etnocentryzmu, tym większe zbliżenie do rodzimej wymowy języka docelowego, przy jednocześnie rosnącym stopniu satysfakcji i poczuciu własnej wartości. W porównaniu z innymi rezultatami badań Habilitantki, wymienione wnioski mają charakter nie tylko psycholingwistyczny, socjolingwistyczny czy glottodydaktyczny, lecz dodatkowo także społeczno-polityczny. Choć dr Szyszka tego wątku nie rozwija, wydaje się, że znalezienie i udowodnienie powyższych korelacji czyni ze stosunku do uczenia się języka obcego potencjalną zmienną analizy podejścia do tej, ale także innych kwestii inter- i multikulturowych, nie wykluczając także wielu trudnych kwestii współistnienia międzykulturowego. W tym sensie, badania Habilitantki wkraczają całkiem śmiało na terytoria eksplorowane przez prężnie rozwijający się nurt krytycznych studiów nad dyskursem (*critical discourse studies*), zwłaszcza w zakresie studiów nad problemami inkluzji oraz ekskluzji społecznej, politycznej i ideologicznej. Czytając podsumowanie artykułu "Exploring the link..." odczuwałem pewien brak zachęty dla praktyków *CDS* – i innych analityków dyskursu – by zainteresowali się pracami Habilitantki.

Oczywiście, niezależnie od powyższej uwagi, prace dr Magdaleny Szyszki wskazane w ramach osiągnięcia naukowego mają wiele bardziej bezpośrednich zastosowań, na licznych polach – od klasycznej glottodydaktyki, poprzez świadome praktyki motywacyjne, po działalność szkoleniową na rzecz nauczycieli i egzaminatorów języka. Między innymi te walory badań

Habilitantki sprzyjają wysokiej cytowalności, którą może się pochwalić wszystkie 7 artykułów wchodzących w skład osiągnięcia. Fakt ten znakomicie podsumowuje moją bardzo wysoką ocenę wskazanych prac.

B. Ocena innej istotnej działalności naukowej

Podoktorski dorobek wydawniczy Habilitantki dopełnia jedna monografia autorska (opublikowana w renomowanym wydawnictwie Springer), jedna współredakcja tomu zbiorowego, pięć artykułów opublikowanych w czasopismach naukowych, a także sześć rozdziałów zamieszczonych w zbiorach redagowanych. Wśród wydawców artykułów i rozdziałów autorstwa Habilitantki nie brakuje liczących się na rynku międzynarodowym oficyn, takich jak Multilingual Matters, John Benjamins, czy też wspomniany powyżej Springer Verlag. Międzynarodowe ukierunkowanie tekstów dr Magdaleny Szyszki przyczynia się do ich wysokiej cytowalności. W chwili obecnej (styczeń 2026) liczba cytowań prac Habilitantki zbliża się do 700 (Google Scholar), co przekłada się na wartość indeksu Hirscha H=11. Należy podkreślić, że cytowalność prac dr Szyszki wyraźnie rośnie z każdym rokiem. W trakcie ostatnich 4 lat wzrosła ona ponad dwukrotnie, co świadczy o rozpoznawalności Habilitantki w międzynarodowym kręgu naukowym. Fakt ten zresztą nie dziwi, zważywszy jak szeroko i skutecznie przedstawia dr Magdalena Szyszka swoje badania członkom środowiska akademickiego. Habilitantka bardzo często uczestniczy w krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych (11 wystąpień podczas kongresów zagranicznych w trakcie ostatnich 3 lat), podczas których prezentuje centralne dla prowadzonych badań zagadnienia i tezy. Łatwo zauważyć, że tematyka referatów przedstawianych w trakcie konferencji często stanowi następnie o profilu, treści i celach kolejnych publikacji Habilitantki. Można z tego wysnuć wniosek, że dr Magdalena Szyszka znakomicie opanowała sztukę prowadzenia dialogu badawczego i wykorzystywania płynącego zeń

doświadczenia na rzecz doskonalenia własnej działalności naukowej. Sztuka ta stanowi w mojej ocenie jedną z głównych, najważniejszych cech charakteryzujących samodzielnego pracownika nauki.

Umiejętność prowadzenia dialogu naukowego i współpracy badawczej w ogóle pozwalają Habilitantce angażować się również w wartościowe inicjatywy projektowe. Zdecydowanie wyróżnia się wśród nich szeroko zakrojony projekt „Fluency and Disfluency Features in L2 Speech", realizowany przez międzynarodowy zespół badawczy przy wsparciu finansowym rządu fińskiego. W projekcie tym Habilitantka brała udział w latach 2020-2024, pełniąc przez dwa lata prestiżową funkcję koordynatorki badań w Uniwersytecie Turku.

Obrazu znacznej aktywności dr Szyszki w środowisku naukowym dopełniają Jej liczne funkcje recenzenckie, zarówno w obszarze wydawniczym, jak i projektowym/konkursowym. Dowodzą one niebagatelnego zaufania, jakim darzą Habilitantkę rozmaite gremia akademickie.

Podsumowanie

Dorobek naukowy przedstawiony do niniejszej oceny ukazuje dr Magdalenę Szyszkę jako dojrzałą, świadomą badaczkę, pracującą na wielu polach empirycznych oraz na styku różnych dziedzin i modeli naukowych. Dorobek ten należy uznać za wartościowy i wielowymiarowy, dostarczający nie tylko opisu zjawisk językowych zachodzących na tych polach, lecz także interpretacji poczynionych obserwacji pod kątem teoretycznym i metodologicznym. Biorąc pod uwagę wartość osiągnięcia naukowego zgłoszonego przez Habilitantkę, a także Jej pozostałe prace i aktywności, stwierdzam, że dorobek dr Magdaleny Szyszki świadczy o dużej erudycji i samodzielności badawczej, dobrym oglądzie współczesnej psycholigwistyki, glottodydaktyki oraz lingwistyki w ogóle, a także umiejętności kontrybuowania badań wpływających realnie na stan tych dyscyplin. **Uważam więc, że dr Magdalena Szyszka spełnia kryteria oceny**

ujęte w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce* i wnoszę o nadanie Jej stopnia naukowego doktora habilitowanego.

prof. dr hab. Piotr Cap
Uniwersytet Łódzki